

Marin Sorescu– an avant la lettre transmodernist

Marin Sorescu – un transmodernist avant la lettre

Ion Popescu-BRĂDICENI

Lecturer PhD., "CONSTANTIN BRÂNCUȘI" University, Târgu Jiu

ABSTRACT

MARIN SORESCU IS, WITHOUT EVEN KNOWING IT, A TRANSMODERNIST THROUGH HIS WRITINGS, MOTIFS, IDEAS AND STYLE ADOPTED IN HIS CREATIONS, BE THEM DRAMA, PROSE, POETRY. THE INTERVIEW WITH MARIN SORESCU ARE NOTHING BUT INSTANCES THAT BETTER EXEMPLIFY WHAT IS ALREADY VERY CLEAR: AND THAT IS TO SAY THAT THE POET, DRAMA WRITER, ETC MARIN SORESCU IS A PROMOTER OF THIS LITERARY GENRE CALLED TRANSMODERNISM. SORESCU PLEADS FOR FINDING HUMANITY THROUGH LANGUAGE, AS A MANIFESTATION OF THE SACRED IN THE MATERIAL WORLD, FOR THE RETURN TO THE DEITIES OF THE LITERARY SUBCONSCIOUS AND FOR THE TRANSCRIPTION OF AN AUCTORIAL INTERIORITY SPECIFIC TO THE ROMANIAN WRITER. *SORESCU'S VISIONS INVOKE THE DEITY, BEHIND AND BEFORE THE WORD THERE ARE TWO ANTIMOMIAN WORLDS, NECESSARY TO ONE ANOTHER.*

KEYWORDS: LITERARY TRANS-GENRE, TRANS-DISCIPLINES, TRANS-TEXTUAL, RESURRECTION, BEYOND, LIFE SIGNS;

1. Under transmodernism

I start this text with a sentence that I shall demonstrate: Marin Sorescu is one of the personalities to have initiated the transmodernist movement in Romania.

In full credibility I quote the author's writings, gathered in 1980 by Dorin Tudoran [1] and in 1982 by Ilie Purcariu [2], and then by myself in 1995.

Answering Dorin Tudoran's questions, one pro domo argument came up right away: practicing the literary transgenre: ...this is the thing with the literary genres. Each and every one makes you see the world differently. As a poet – *the world's metaphors*. As a drama writer – its quarrels and drama. As an essayist – the power to be different.

The transgender obligates the writer to start again from time to time, to go towards new disciplines – that is to say to be transdisciplinary – to change his auctorial registry on the go, shattering the prejudice that those who work a lot are superficial, a prejudice that comes from an inclination towards laziness than genius.

So that such a writer assumes his aesthetic ideas. He does it to find an exit from tradition and to modernism, because of distance between

1. Sub semnul lui trans

Încep textul de față cu o afirmație pe care firește o voi demonstra: Marin Sorescu este una din personalitățile întemeietoare ale transmodernismului în România.

Întru deplină credibilitate, aduc înseși depozițiile scriitorului; consemnate, în 1980, de Dorin Tudoran⁽¹⁾, și, în 1982, de Ilie Purcaru⁽²⁾, apoi, chiar de mine însumi, în 1995.

Răspunzându-i, la întrebări, lui Dorin Tudoran, un prin argument pro domo s-a ițit printre rânduri: practicarea transgenului literar: „...uite cum este cu genurile literare. Fiecare te obligă să vezi altfel lumea. Ca poet – metaforele lumii și sclipirile ei. Ca dramaturg – certurile și dramele ei. Ca eseist – puțința vorbirii de-a se exprima pe sine”.

Transgenul îl obligă pe scriitor să redebuteze din când în când, să se îndrepte mereu către o nouă disciplină – deci să fie transdisciplinar -- să-și schimbe din mers registrul auctorial, spulberând prejudecata că cei care lucrează mult ar fi superficiali; „prejudecata care provine dintr-o înclinație mai mult spre lene decât spre geniu”.

Astfel, un asemenea creator își asumă năpârlirile estetice. O face pentru a căuta o ieșire

poetry and its essence, without denying its autarchy, interiority, which, to express itself very precisely, unites in one speech the reflexivity of the artistic purity, the ludic and experimental linguistics and the transitivity of the pact with thought.

Talking with Ilie Purcaru, Marin Sorescu self-defines better as a transmodernist; he confesses that he had been working at inventing something beyond modernism and specifically the XX century, that he does not fit any boundaries, a transcategorical; he also says that in all his writings he never submitted to any rules or take any patterns into account; he listened to the vitality and subtleness of the creation process, be it literary or plastic, trying at the beginning of any new experience the feeling of a new discovery by reading Günter Grass, W.S. Merwin, Allan Ginsberg, Vasko Popa, Tadeusz Rasevicz, Andrei Voznesenski, Borjes, Octavio Paz, or rereading Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Voiculescu or by studying Brâncuși, Enescu, Mircea Eliade, Constantin Noica, Blandiana, Buzea, Mălâncioiu, Victoria Ana Tăușan, Stănescu, Alexandru, Gheorghe, Păunescu, Constantin Barbu, Dumitru Velea, George Popescu, Ion Pecie, Mihaela Andreescu, Marius Ghica, Verona Costache, Ion Dur, Gabriel Chifu, Nicolae Diaconu, Patrel Berceanu and even at my first opening in 1983, when at The Ramuri literary club I read from my first book *The ecstasy of the morning drops bird* and his majesty presented the Two fronts fighter.

Considering himself an innovative poet, Marin Sorescu appreciates those poets that are at the same time great artists, and very popular ones, which offer to the public good poems like true celebrations, without giving up the restlessness, uncomfotability. He sits Eminescu in front of them all like a fundamental guideline of our being, making everything out of the occasion and warning us transtextually that He would remain „*what he'd always been, a romantic*”.

What is Sorescu's transmodernist poetry all about? Some critics have already identified the signs, without even knowing it. I assume the mission to set them free on the screen of a major national and international exposure.

My own interview [3] that I took with Marin Sorescu: the perception of the absolute; penetrating an incredible spiritual realm, in a totally articulated world, with every fibre, having

(sau mai general ieșirea) din deplângerea ruinării tradiției, din modernism, din îndepărtarea poeziei de la esența ei, fără a-și renege însă autarhia, interioritatea, care, spre a se putea exprima foarte precis, contopește într-un sigur discurs, reflexivitatea purității artistice, lingvismul ludic și experimental și tranzitivitatea pactului cu realitatea.

În discuția cu Ilie Purcaru, Marin Sorescu se autodefinește mult mai explicit ca... transmodernist; mărturisind că lucrează într-adevăr la inventarea a ceva dincolo de modernism și mai ales de secolul XX, că este un neîncadrabil, un transcategorical și că în toate genurile în care a scris n-a ținut seama de nici un fel de tipar prestabilit, ci de vitalitatea și suplețea fenomenului de creație fie el literar sau plastic, încercând, la începutul fiecărei noi experiențe, sentimentul unei mari descoperiri, fie citindu-i pe Günter Grass, W.S. Merwin, Allan Ginsberg, Vasko Popa, Tadeusz Rasevicz, Andrei Voznesenski, Borjes, Octavio Paz, fie recitindu-i pe Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Voiculescu, fie aprofundându-i pe Brâncuși, Enescu, Mircea Eliade, Constantin Noica, fie atașându-se, din mers, de Blandiana, Buzea, Mălâncioiu, Victoria Ana Tăușan, Stănescu, Alexandru, Gheorghe, Păunescu, fie punând umărul la ridicarea unor nume noi precum Constantin Barbu, Dumitru Velea, George Popescu, Ion Pecie, Mihaela Andreescu, Marius Ghica, Verona Costache, Ion Dur, Gabriel Chifu, Nicolae Diaconu, Patrel Berceanu și chiar la propria-mi lansare, în 1983, când la Cenaclul „Ramurilor”, în aceeași ședință, eu am rostit din volumul meu de debut. Extazul păsării de rouă, iar domnia sa a prezentat integral „Luptătorul pe două fronturi.”

Considerându-se un poet inovator, Marin Sorescu îi apreciază pe poeții care sunt în același timp și mari artiști, și foarte populari, care oferă publicului cărțile bune de versuri ca pe niște adevărate sărbători, dar nerenunțând la a fi neliniștiți, incomozi, greu de clasat. Și așează în capul lor pe Mihai Eminescu, „ca pe un reper fundamental al ființei noastre, profitând de ocazie și avertizându-ne transtextual: „eu rămân ce-am fost, romantic”.

Dar în ce constă transmodernitatea poeziei soresciene? Unii critici au identificat deja mărcile dar fără să știe. Îmi asum eu misiunea de a le reliefa, pe ecranul unei receptări de mare anvergură deopotrivă națională și internațională,

the strength to give a meaning to the fundamental human manifestations; the almost impenetrable eremitism of the magical practices and the worldly happenings, which criss-cross panoramically into resurrection, through word and in word, of a world gone missing in which the archetypes, the myths of the peasant's existence gave the human being a permanent relationship with Deity.

Therefore the transmodernist values defeat the modern ones [4] in the books of Marin Sorescu and sometimes profitably substitute themselves to his favour.

2.

In the kairoitic dialogue that I had the chance to do with Marin Sorescu, he honors his forefathers with an almost legendary aura: pure, like a grace, giving man a chance to measure himself, for his own good, with divinity. He shows preoccupation by the fundamental aspect that inspiration, deducted by unseen symbols and not used by his forefathers in the lyrical construction, by stylistic voluptuous ideas, by qualitative accomplishments in the imaginary field, is, for an authentic writer all the same with the talent, which is transcendent to the Ego.

He says that the job of writing is in the attempt to balance the words, which sometimes tend to empty their meaning. When the meaning exits the word, the writer must put it back in.

He wished he were the representant of a collective soul, his subjectivity is exponential. For him art was a vital necessity and a soul therapy. It was and continued to be so: a prejudice of being clear, the doubling according to the requirements of the interior life, archetypes which are incorporated in transmetaphors, parabola, allegories. Commenting on his own plays, Marin Sorescu wrote: The essence of theatre is universality. Man must first have himself, all of it.. Then the surroundings.

Then destiny. It is a great dose of restlessness in the theatre that I create, of almost anxiety, a rumble of questions put and left unanswered...Read without a dialogue, these books would become a philosophy book...The theatre along side prose and poetry is literature. And because literature is the way that transcends me to get to the rest of the world, to its most acute problems, man loves it to find redemption. Saved,

servit ideal pentru începutul demonstrației de propriu-mi interviu⁽³⁾ pe care i l-am luat lui Marin Sorescu: perceperea absolutului; pătrunderea într-un ținut spiritual inconfundabil, într-o lume desăvârșit articulată, în orice fibră, având puterea să dea un sens propriu desfășurărilor umane fundamentale; ermetismul aproape insondabil al practicilor magice și întâmplărilor burlești, care se întretaie panoramic întru reînvierea (s.m., I.P.-B.), prin cuvânt și în cuvânt, a unei lumi dispărute în care arhetipurile, miturile existenței țărănești asigurau ființei o permanentă relație cu divinitatea.

Așadar valorile transmoderne biruie pe cele moderne / postmoderne⁽⁴⁾ în cărțile lui Marin Sorescu și i se substituie profitabil deseori.

2.

În amintitul dialog kairoitic, pe care am avut norocul a-l realiza, Marin Sorescu își onorează înaintașii cu o aură de legendă și sfințenie și cu bunăvoință holderliniană: pură, ca o grație, înlesnindu-i omului să se poată măsura, spre binele lui, cu divinitatea.

Se arată preocupat de aspectul fundamental că inspirația, sedusă de simboluri nesesizate încă și neaduse de contemporanii săi în construcția lirică, de voluptăți stilistice rare, de izbânzi calitative în fieful imaginarului, înseamnă, pentru un scriitor autentic, totuna cu harul, transcendent eului. Se pronunță că îndeletnicirea de a scrie constă în „încercarea de-a ține în echilibru cuvintele, care uneori au pornirea să se golească de sens. Când sensul a ieșit din cuvânt, scriitorul trebuie să-l vâre la loc”.

A dorit să fie exponentul unui suflet colectiv, subiectivismul devenind exponențial. Pentru el, arta era o necesitate vitală și o terapie sufletească. Era și a continuat să rămână așa: prejudecată a conciziei, dedublare după cerințele vieții interioare, arhetipuri încorporate în (trans)metafore, parabole, alegorii.

Autocomentându-și piesele de teatru, Marin Sorescu îmi spunea: „Esența teatrului este universalitatea. Omul trebuie să se aibă întâi pe sine, cu totul. Apoi preajma. Apoi destinul. E o doză mare de neliniște în teatrul pe care-l scriu, de anxietate chiar, un vuiet de întrebări puse și nerezolvate... Citite fără dialog, aceste piese pot deveni o carte de filosofie... Teatrul alături de poezie și de proză – este însăși literatura.

the soul would resurrect. In the Romanian drop of blood there is an ancestral paganism, zalmoxian transcendence, mediteranean light, Latin and the darkness of the forest.

And because the transmodernism institutes a new avangarda, Marin Sorescu knew this: Romanians have the inclination of the new, of searching; their spirit descending in archeity, is restless and wondering. Our contribution to the avangard movements were great: surrealism, dadaism, absurd...In the world of words one could only name the old modern and to baptize the Romanian horizon with a new name: „mioritic realm”.

And what would be the fixed point of contemplation? I asked him. The mystery, seen in things – he answered. The objective is concentrically unravelled, to its core mystery, which then blossoms, augmenting the wonders of the world.

The true poetry is ceremonial, with ritualistic virtues, and is by consequence simple, because it no longer needs extra things, mechanisms to support it. It is this simplicity that amazes the one to enter into contact with it. It is an unusual austerity. But the aura remains visible, the rest, the bodily presence, one can feel by its luminous flashes, here and there. Poetry, the entrance within it is a release, expressing a state of intense living, as an exclamation or a test of its boundaries. The time traveller always asks for his right to confession, the soul within him asks for the absolute. Between these two poles there is the voltaic arch of the lyric feeling...

The affection, beyond transcendence, the explosion of life and meaning, the reiteration of hope, the unity of the being and the world, the archetype personality aspiring to perfection, the absolute resistance, the democracy of the metaword, corrected through the rigorous rules of a superior pattern, its vocation/destiny, creation, atmosphere/ ethos are that many concepts/ specific accents of the most atypical transmodernism.

An authentic poetry can only be written by the being that looked towards itself. The poem is a transcription of an auctorial interiority. That is why one had to develop a paradigm for it/ a succession of new principles like: communication with God, the authentic, the mad fantasy, history, the magic, union of the magic

Și fiindcă literatura reprezintă însăși calea care pornește de la mine ca să ajungă la restul lumii, la problemele ei cele mai acute, omul se angajează pe ea, ca să-și afle mântuirea. Salvat, sufletul va învia. În picătura de suflet românesc coexistă și păgânism ancestral, transcendență zamolxiană, lumină mediteraneană, latină și întunecime de codru.

Și fiindcă transmodernismul instituie o nouă avangardă, Marin Sorescu tocmai acest lucru și l-a apropiat explicit: „Românii au vocația noului, a căutărilor; spiritul lor coborât din arheitate, este neliniștit și iscoditor. Aportul nostru (al românilor – n.m., I.P.-B.), la curente de avangardă – pe care mi-am asumat-o cu grija unui gospodar – a fost mare: suprarealismul, dadaismul, absurdul... În lumea cuvintelor nu poți decât să dai modernitate străvechimei și să botezi fericit orizontul românesc care încapă această străvechime: spațiu mioritic”.

„Și care ar fi punctul fix al contemplației?”, l-am mai întrebat. „Taina, văzută în lucruri” – mi-a răspuns. „Obiectul este dezvelit concentric, până la taina sa, care apoi înflorește, sporind corola de minuni”.

„Adevărata poezie (și cu acest concept de adevăr ne găsim în plin câmp transmodernist, în care gravitează – din câte se știu până acum – 180 de valori / principii, legi) este, de aceea, ceremonioasă, cu virtuți de ritual, și este în consecință simplă, căci nu mai are nevoie de lucruri de prisos, de pârghii care să o susțină. Tocmai această simplitate izbește pe cel care ia contact prima dată cu ea.

Este o austeritate neobișnuită. Doar aureola rămâne vizibilă, restul, prezența corporală, i-o simți doar după licăririle acesteia, ici-colo. Poezia, intrarea în ea, presupune o descătușare, exprimând o stare de intensă trăire, ca o exclamație dezvoltată sau o implorare a limitelor. Trecătorul timp își cere mereu dreptul la spovedanie, sufletul din el pretinde absolutul. Între acești doi poli se produce arcul voltaic al fiorului liric...”

Afectivitatea, dincoul originant în transcendență, explozia de viață și de sens, redresarea speranței, unitatea ființei și a lumii, personalitatea-arhetip co(s)muta(n)tă aspirând la perfecțiune, rezistența absolută, inferința, democrația (meta)cuvântului corectată prin rigorile unui canon superior, vocația / destin, creația, atmosfera / ethos sunt tot atâtea concepte

and comic of the ethnologist with the transcategorical fantastic.

But how did the poet Sorescu get born in The man Marin Sorescu? This is the answer. Following an ultra secret transformation; the moment he left for his destiny; he saw in amazement the verb of creation, of going into the magical and fabulous/ mythic; he had the transvision of all the secret, past civilizations, in the transfused horizon of history.

I insisted that he further defined his poetry: *For me poetry is, because that's how I inherited it, autotelic.* Its poetness type is a sui-generis element in that a word is felt as it is and not as a replacement of the named object. This feature was also surpassed thought the study of motivation, through playing, through literarity, that is to say, through its transformation into poetic art.

Words speak to themselves. What do they say? *That they shouldn't allow the arbitrary to happen, that they must form their own time sequence, that is the only way to get the reader out of reality and putting him into an imaginary time sequence, that one must prove extreme ambition and modesty, when knowing the facts, to project them beyond themselves.*

My commentary augments other transmodernist values. Marin Sorescu: concise transformation; the responsibility of retaking the sacred; the parallel deconstruction and different reconstruction; the transexegetic and transaesthetic reinvention of literature; transrecontextualizing the close proximity of the transreligious and transhumanistic metaphysics.

And not last the transreal/ transimaginary. I shall quote again: The opening of the work is large. The real towards the imaginary. The imaginary towards the real. Between them: the rainbow of fiction, of the metaphor, tying themselves in an arch on which there lies projected the infinite column of the work to be pierced through.

3. Transmodernist values

In the third part of this essay/study I shall resume to simply identifying some of the values of Sorescu's transmodernism which the author assumes be it in lyric, drama, prose or theoretically, in his univeristary courses.

/ accente specifice transmodernismului celui mai tipic (ce-i drept de trei decenii deja „bunuri” estetico-poetice larg răspândite în Europa și America, dar ținute sub rezervă în România de postmodernității cocoțati în vârful ierarhiei scriitoricești și pe treptele de sus ale puterii).

Poezie autentică poate scrie numai ființa care s-a întors spre sine. Poemul este transcrierea unei interiorități auctoriale. De aceea – mi s-a confesat mai departe Marin Sorescu – a trebuit să dezvolte pentru ea o paradigmă / succesiune de principii noi ca de pildă: comunicarea cu zeul, autenticul, fantezia nebună (o vreme a fost atașat clocotismului sârbesc – n.m., I.P.-B.), istoria, magicul, împerecherea magicului cu comicul (în dramă, n.m., I.P.-B.) a etnologicului cu fantasticul transcategorical (în transgenul proemziei din „La lilieci” – n.m., I.P.-B.).

Dar cum s-a trezit în omul Sorescu poetul Marin Sorescu? Ofer, la fel de exact, cuvenitul răspuns. În urma survenirii unei transformări ultrasecrete; în clipa în care a plecat spre destin; a deslușit, cu perpetuă uluire, verbul creației, al înaintării în magic și fabulos / mitic; a avut transviziunea tuturor civilizațiilor trecute, în zarea translucidă a istoriei.

Am insistat, în continuare, să-mi mai definească, de data asta conclusiv, poezia sa.

Răbdătoriu, a întreprins și acest gest: „Pentru mine poezia este, c-așa am moștenit-o, autotelică. Poeticitatea este un element sui-generis prin aceea că un cuvânt este simțit ca atare și nu ca înlocuitor oarecare al obiectului numit.

Dar și acest autotelism a fost depășit (melcul n-a depășit iepurele în fabulă?) prin studiul motivației, prin joc, prin literaritate, altfel spus, prin transformarea (s.m., I.P.-B.) cuvântului în artă poetică. Cuvintele vorbesc între ele. Ce-și spun ele? Că trebuie să nu mai admită arbitrariul, că trebuie să-și formeze propria succesiune temporală, numai așa scoțându-și cititorul din realitate și punându-l într-o suită temporală, imaginară, că trebuie să-și dovedească extrema ambiție și marea modestie, când trec la cunoașterea faptelor, ca să le proiecteze dincolo de ele, în vis, în utopie”.

Comentariul meu subliniază și alte valori transmoderniste, mărturisite, iată de însuși (s.m., I.P.-B.) Marin Sorescu: transforma metajuncțională, conchisă; responsabilitatea recuperării sacrului; deconstruirea concomitentă

We shall start the journey by reusing some of F.D.E./ Schleiermacher [5] principles and those of Julius Riee [6] referring to the speech/ written word and seen as objectivity/ transposition of a spirit living in the world of objects, to language as an supra-individual element, at the passing beyond the letter of the text, to show the spirit of the author, starting with that signs in which he objectives.

What did Marin Sorescu as well as Nichita Stănescu, understand from all this? That before and beyond the word there is an entire spiritual world, that surpasses the man and which obligates us, as involved neohermeneutics, to reconstruct the meaning that the author intentionally expressed. In his cycle of five books *The bats*, Marin Sorescu explores not only man as a social dimension, but as his ascending the transcendental dimension. The experience of the sacred is the experience lived of the transcendental. The man's behaviour in his relationship has the language as a main player. In the realm of religion, the language is a fundamental phenomenon, in this sense the religious vocabulary being a vehicle of individual and common/transpersonal thought/ behaviour.

In an amplified version, the exercises from the reception of the transmodernist values – nowadays the literary sciences theoreticians offer a set of about 180 – could continue on the same note. Rereading the critic articles, studies or essays of some prestigious writers in the field like Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Eugen Negrici, Cornel Ungureanu, Daniel Dimitriu, Ion Pop, Vasile Spiridon, Mircea Cărtărescu and so on, so forth, - for instance at the first two – Marin Sorescu's redistribution to the postmodernists is cleared

A helping hand I received from Adrian Dinu Rachieru [8], whom, transferring some of his opinions towards Nichita Stănescu in the account of Marin Sorescu who's also the author of the non-words, a poet that criss-crosses modernism with transmodernism.

Sorescu's perspective was/ is hungry for the infinity of the shapes and the lust of the fact in a dazzling visualisation to touch the essences and to find the lost unity, to intimate the secure space of poetry, the fantasmatic activity of an abstract Ego, theorized by the helplessness of not understanding everything.

cu reconstruirea diferită; reinventarea transexegetică și transestetică a literaturii; transrecontextualizarea în imediata vecinătate a metafizicii transreligioase și transumaniste. Și nu în ultimul rând transrealul / transimagarul. Voi cita din nou: „Deschiderea operei e foarte mare. Realul spre imagar. Imagarul spre real. Între ele: curcubeul ficțiunii, al metaforei, legându-le printr-o boltă pe care se vede coloana infinită a acestei opere care a străpuns-o”.

3. Valori eminate transmoderniste

În transversalia a treia a acestui mic eseustudiu mă voi rezuma la a identifica pur și simplu câteva din valorile transmodernismului sorescian pe care autorul și le asumă fie în lirică, fie în teatru, fie în proză, fie în eseocritica sa, fie în cursurile universitare.

Vom porni la drum (s.m., I.P.-B.) reutilizând câteva din principiile lui F.D.E. Schleiermacher⁽⁵⁾ și ale lui Julius Riee⁽⁶⁾ referitoare la discursul rostit / scris și văzut ca obiectivare / transpunere a unui spirit (s.m., I.P.-B.) viu în lumea obiectelor, la limbă ca element supra-individual, la trecerea dincolo (s.m., I.P.-B.) de litera textului, spre a reliefa spiritul autorului, plecând de la semnele în care acesta se obiectivează.

Ce-a înțeles Marin Sorescu, ca și Nichita Stănescu de altfel? Că înapoia și înaintea fiecărui cuvânt se află o întreagă lume spirituală, lume care-l depășește enorm pe utilizatorul semnelor și care ne obligă pe noi, ca neohermeneuți aplicați, să reconstruim sensul pe care autorul însuși a intenționat a-l exprima. În ciclul de șase cărți „La lilieci”, Marin Sorescu explorează nu atât omul ca dimensiune socială, cât ca ascensiune a sa spre dimensiunea transcendentală ce se repercutează asupra dimensiunii lui.

Experiența sacrului este experiența trăită a transcendentului și a inefabilului. Iar în comportamentul omului în viața lui de relație, limbajul joacă un rol important. În domeniul religiei, limba este un fenomen fundamental, în acest sens vocabularul religios fiind un vehicul al gândirii / comportamentului individual / personal și comun / transpersonal.

Într-o variantă amplificată, exercițiile de la interceptarea valorilor transmoderniste – la ora actuală teoreticienii științelor literaturii oferă un set de vreo 180 – ar putea continua pe același

Sorescu's work, doubled by a critic and literary historian culture maintains its axiological relevance. The lyric-dramatic work goes backwards to the poeticity of the discourse; it regains the feeling that, through a gravitational playfulness it promotes the systemic vision, the transcendence and not the metapoetry. By going deep inside the new frontier of the soul, Marin Sorescu discovers poetry in the centre of humanity, there were the sacred of the transhumance lies. Marin Sorescu engages poetically, always coming back to his own possibilities to express, but also on the solving of the production-receiving relation, through a saluted transpoetic project.

The author's memorable win is about going beyond the ontology of the being, in touching the living signs, in going back to the orphic literature, so that on *The Deck* the poet would lie beyond oneself, aspiring through the extension of the Ego at the absolute communication with God, of that Ego, which had enriched the world, turning it into poetry.

Eventually, Sorescu's visionarism would invoke the deity, the access to that transparent being through the transfusion of the ideas in the body of matter, putting an end the rupture between the sacred and the material, real-imaginary, the antinomy between poetry and painting, between Earth and sky, between Man and God.

Bibliographical notes:

[1]. Dorin Tudoran, *Intact Memories*, Eminescu Publishing, București 1982, pp. 295-315.

[2]. Ilie Purcaru, *Literature and Nation*, Eminescu Publishing, București, 1986, pp. 170-181.

[3]. Ion Popescu-Brădiceni, *Meeting the one next to us. I, Humanity at the croosing point*, Alexandru Ștefulescu Publishing, Târgu-Jiu, 1998, pp. 75-93

[4]. See Nicolae Manolescu, *About poetry*, pp. 232-245 and Eugen Simion, *Romanian writers today*, vol. III, David/Litera Publishing, București/Chișinău, 1998, pp. 132-186

[5]. F.D.E. Schleiermacher, *Hermeneutics; translation, notes and introduction* by Nicolae Râmbu; Polirom Publishing, 2001. See Introduction study, pp. 6-20

teren sigur. Recitind articolele critice, studiile ori eseurile unor condeie prestigioase ale domeniului ca Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Eugen Negrici, Cornel Ungureanu, Daniel Dimitriu, Ion Pop, Vasile Spiridon, Mircea Cărtărescu ș.a. am acceptat precum – de pildă la primii doi – revendicarea lui Marin Sorescu, perfect valabilă, de către postmoderniști, însă tot atâtea indicii îmi confirmă și mie ipoteza de lucru.

Un nesperat și prețios „ajutor” l-am primit – în eșafodajul meu teoretico-hermeneutic, de la Adrian Dinu Rachieru⁽⁸⁾, transferând câteva din opiniile sale referitoare la Nichita Stănescu în contul lui Marin Sorescu, care este, în aceeași măsură ca și autorul „Necuvintelor”, un poet de răscruce între modernism și transmodernism.

Perspectiva soresciană a fost / era / este avidă de a prinde infinitatea formelor și desfrâul concretului într-o vizualitate halucinantă de a pipăi esențele și de a regăsi unitatea pierdută, de a intimiza spațiul securizant al poeziei, activitatea fantasmatică a unui Eu abstract, generic, terorizat de neputința cuprinderii totului (în trilogia „Setea muntelui de sare”).

Opera soresciană, dublată de o cultură de critic și istoric literar (în „Ușor cu pianul pe scări” și „Biblioteca de poezie românească”) își menține necorodată relevanța axiologică. Opera lirico-dramatică transgresează (s.m., I.P.-B.) poeticitatea discursului; recuperează sentimentul printr-un ludism complinit prin gravitație; promovează viziunea sistemică, transcendența și nu doar metapoezia.

Cercetând noua frontieră a sufletului Marin Sorescu descoperă poezia în centrul umanului, acolo unde însă sălășluiește sacrul transumanului, se angajează poetic, întorcându-se mereu (anamodernist – n.m., I.P.-B.) asupra propriilor posibilități de exprimare, dar și asupra rezolvării relației producere – receptare, printr-un salutar proiect de transpoetizare.

Izbânda memorabilă a scriitorului constă în pătrunderea ontologiei firii, în palparea semnelor vii (s.m., I.P.-B.), în revenirea la literalitatea orfică (în „Apă vie, apă moartă”), ca în „Puntea (Ultimele)” poetul să se reazeze dincolo de el, aspirând prin extensia Eului, la absolutul comunicării cu divinitatea, a aceluia Eu, care îmbogățise lumea, transformând-o (s.m., I.P.-B.) în poezie.

[6]. Julien Ries, *The sacred in the religious history of humankind*; translated from Italian by Roxana Utale; Polirom Publishing, 2000, see Introduction, pp. 5-8

[7]. Ion Popescu-Brădiceni. *Hermeneutics and the aspects of the Romanian literary language*, „Constantin Brâncuși” University, Târgu-Jiu, „Alexandru Ștefulescu” Publishing, Târgu-Jiu, 2002, pp. 247-253

[8]. Adrian Dinu Rachieru, *Nichita Stănescu – a false idol?* Princeps Edit, Iași, 2006, see chapter „The horizons of transmodernism”, pp. 41-80.

Also see Ion Popescu-Brădiceni, *Lazare, veni foras!*, 2005; *The transmodernist writer: neohermeneut and handler of words*, 2006, Napoca-Star Publishing, Cluj-Napoca; Theodor Codreanu, *Transmodernism*, Junimea Publishing, Iași, 2005; Horia Munteanu, *Cluj’ contemporary writers. First part (1990-2004)*, vol. I, Diotima Publishing, Cluj-Napoca, 2004.

Translated by Silviu Doinaș Popescu

Ca în cele din urmă, vizionarismul sorescian să invoce înzeirea, accesul la acea ființă transparentă prin transfuziunea ideilor în corpul materiei, punând capăt scindării profan-sacru, real-imaginar, antinomiei dintre poezie și pictură, (ceea ce mi-a sugerat, iată o viitoare cercetare: despre poezura și pictura lui Marin Sorescu), dintre pământ și cer, dintre Om și Dumnezeu.

Note bibliografice:

[1]. Dorin Tudoran, *Nostalgii intacte*, editura Eminescu, București 1982, pp. 295-315.

[2]. Ilie Purcaru, *Literatură și națiune*, editura Eminescu, București, 1986, pp. 170-181.

[3]. Ion Popescu-Brădiceni, *Întâlnirea cu aproapele nostru. I, Omenirea la răscruce*, editura Alexandru Ștefulescu, Târgu-Jiu, 1998, pp. 75-93

[4]. Vezi Nicolae Manolescu, *Despre poezie*, pp. 232-245 și Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, vol. III, editura David/Litera, București/Chișinău, 1998, pp. 132-186

[5]. F.D.E. Schleiermacher, *Hermeneutica*; traducere, note și studiu introductiv de Nicolae Râmbu; editura Polirom, 2001. Vezi *Studiul introductiv*, pp. 6-20

[6]. Julien Ries, *Sacrul în istoria religioasă a omenirii*; traducere din limba italiană de Roxana Utale; editura Polirom, 2000, vezi *Introducere*, pp. 5-8

[7]. Ion Popescu-Brădiceni. *Hermeneutica și aspectele limbajului literar românesc*, Universitatea „Constantin Brâncuși” Târgu-Jiu, editura „Alexandru Ștefulescu” Târgu-Jiu, 2002, pp. 247-253

[8]. Adrian Dinu Rachieru, *Nichita Stănescu – un idol fals?* Princeps Edit, Iași, 2006, vezi capitolul „În zarea transmodernismului”, pp. 41-80.

Vezi și Ion Popescu-Brădiceni, *Lazare, veni foras!*, 2005; *Scriitorul transmodernist: neohermeneut și mân(t)uitor al cuvintelor*, 2006, editura Napoca-Star, Cluj-Napoca; Theodor Codreanu, *Transmodernismul*, editura Junimea, Iași, 2005; Horia Munteanu, *Scriitori clujeni contemporani. Partea I (1990-2004)*, vol. I, editura Diotima, Cluj-Napoca, 2004